СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 117. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 21-го ТРАВНЯ 1949. — No. 117. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, MAY 21, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen {4-0807 4-0237} — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

УРЯД ПОКІНЧИВ ДОВІДНЕ СУДОВЕ ПОСТУПУВАННЯ ПРОТИ КОМУНІСТІВ

Ню Йорк, 19. травня. — Федеральний прокуратор вкінчив довіднє поступування в судовім процесі проти одинадцяти головних урядовців Комуністичної партії, обвинувачених в змові для навчання й пропаганди, як скинути насильно уряд Злучених Держав. Після складення свідоцтва тринадцятим свідком уряду, Балмесом Гідалґо, і його відповідей на перехресні питання оборони, прокуратор Джан Ф. Кс. МекҐогі заявив несподівано: „Уряд покінчив". Адвокати оборони і самі підсудні були заскочені таким зворотом і зажадали від судді цілого тижня часу на підготову вcredit, щоб усунути з суду справу. Суддя Гаролд Р. Медіна відмовив такому жаданню, а тоді оборонці, серед окликів на адресу судді, почали ставити вески, щоб процес проголосити як невдачний („містрайл"), бо уряд не предявив доказів на підтвердження вини обвинувачених. Суддя відповів, що уряд подбав про свідоцтва першої класи й тому справа мусить бути передана присяжним суддям до осуду. Коли один з оборонців покликався на рішення Верховного Суду, що самі погрози не повинні виключати свободи слова, Медіна попрокав його зголосити відповідну аргументацію наступного дня. Міжтим він заявив, що не буде дальше толерувати змагань оборони до проволоки і заповів обмеження промов з поновним домаганням викинути справу з суду. Він теж пригадав ще раз оборонцям, що знає їхні наміри й не дасть себе спонукати до таких кроків, які причинились би до невдачі процесу. — Досі суд присвятив 75 днів на розправу, яка почалася 17. січня.

АДВОКАТ ПАННИ КОПЛОН ПОКАРАНИЙ ЗА НЕПОСЛУХ СУДОВІ.

Вашинґтон. — Федеральний суддя Алберт Л. Рівс, наложив кару в висоті $100 на оборонця в процесі проти панни Джудит Коплон, обвинуваченої в шпигунстві. Суддя кількома наворотами остерігав оборонця, щоб він не витрачував часу підчас розправи, а після наложення кари заповів, що буде робити це дальше коли адвокат не змінить тактики. Адвокат допитував свідка, який ствердив, що бачив панну Коплон, як вона йшла по східній стороні Бродвею в Ню Йорку. Коли адвокат поставив свідкові запит, чому він сказав, що Коплон ішла західною стороною, суддя покарав адвоката за перекручування фактів.

СВІДОК ПІД ПРОТЕСТОМ ПРИЗНАЄДЬСЯ ДО КОМУНІЗМУ.

Вашинґтон. — Двох людей усунула від свідоцтва сенатська комісія, коли вони відмовилися сказати, чи вони комуністи. Одним є проповідник Джан Дарр з Ню Йорку, який представляє організацію Молодих Поступовців Америки; другим є Тамес Д. Бюкенен, директор Конгресу Цивільних Прав. Третій свідок, Арнолд Джансон, запитаний чи він є комуністом, відповів: „Я хочу запротестувати проти насилля над моїми конституційними правами. Під таким протестом я відповідаю „так". — Після такої відповіди комісія рішила вислухати свідоцтва Джансона.

ГЕН. КЛЕЙ В НЮ ЙОРКУ.

Ню Йорк. — Місто привитало ген. Лушуса Клея, недавнього військового адміністратора Німеччини, як повертаючого героя. Після переїзду автом долішньою частиною Бродвею серед безупинних овацій, ген. Клей прибув до ратуша, де на прилюдній площі зустрінув його посадник Вилйем О'Двайер в товаристві міської ради. Після привіту в ратуші відбулася обідна перекуска в готелю Валдорф Асторія, а по обіді генерал виїхав літаком до Вашинґтону.

ФЕДЕРАЛЬНИЙ УРЯД ВМІШУЄТЬСЯ В СТРАЙК У ФОРДА.

Дітройт. — Артур С. Вайет, директор Федеральної Служби Посередництва й Переговорів заповів, що він почне посередництво у страйку робітників в заводі Ривер Руж у підприємстві Форда. Він піднявся вести переговори за згодою юнії. Юнія зробила це після девять невдачних конференцій між представниками юнії й Форда.

КОНГРЕС ПЕРЕБИРАЄ НА СЕБЕ СЛІДСТВО В АТОМОВИХ СПРАВАХ.

Вашинґтон. — Спільна Комісія Атомової Енергії перебрала на себе слідство в справі щезнення малої кількости урану з А.Е.С. Арґон Лябораторії в Шікаґо після того, як уран перевезено з Вашинґтону до Шікаґо в лютім. Сен. Брайен МекМагон, предс. спільної конгресової комісії, заявив, що дослідники вже працюють над вияснениям справи. Комісія буде продовжувати допити, доки не переконається, що з атомовою програмою не є звязані комуністи. — Сен. Джозеф Т. О'Магоні заявив, що конгрес постарається за те, щоб з урядових фондів не давати ніяких стипендій комуністам на студії атомової енергії. Предсідник Федеральної Комісії Атомової Енергії, Дейвид Ліліентал, заявив, що стипендія, призначена комуністові Генсові Фрайстадтові, не буде виплачена.

БАРТЕНДЕРИ ВЕДУТЬ АҐІТАЦІЮ ПРОТИ НАЛОГОВОЇ ПИЯТИКИ.

Ню Йорк. — Щоб помогти при агітації за регабілітацією налогових пияків, 8,000 юнійних бартендерів згодилися прохати гостей при питті напитків, щоб вони пожертвували ціну одної порції випивку на кампанію з нагоди „А-Дня". С це компанія, ведена Краєвим Комітетом для Освідомлення про Алкоголізм. Бартендери мають відзиватися до гостей: „Ви не є алкоголіком, отже дайте жертву одного випивку для рятунку алкоголіків". Секретар комітету надіється, що кожен бартендер призбирає найменше $20 на кампанію.

АЧЕСОН ВИЇЗДИТЬ НА КОНФЕРЕНЦІЮ МІНІСТРІВ ЧОТИРЬОХ ПОТУГ

Вашинґтон, 19 травня. — Секретар стейту Дін Ачесон вибирається в пятницю 20 травня на конференцію міністрів закордонних справ Чотирьох Потуг у Парижі, щоб зробити третє зусилля для погодження поглядів Заходу й Сходу в справі ролі Німеччини в европейській політиці. Перед своїм виїздом Ачесон відбув двогодинне засідання при замкнених дверях в сенатській комісії закордонних справ, після чого оприлдюнив засади, на яких він буде спиратися підчас конференції. У заяві Ачесона слідно здержаний оптимізм, получений з осторогою. „Мабуть нема тепер нічого важнішого в світі як постійність і послідовність у політиці нашої країни" — сказав Ачесон в заяві. „Наша політика повинна опиратися дальше на основнім заінтересуванні Злучених Держав у змаганні до світового миру й забезпеки. Ми не можемо дозволити собі на те, щоб вона змінялася відповідно до вищої або нижчої міжнародної температури... Ми теж не будемо торгувати нашими осягами за якісь обіцянки, які можуть показатися тільки злудою, як це вже бувало в минулому... Тому я не можу по совісті сказати, чи наша нова спроба увінчається успіхом, чи потерпить невдачу. Цього не може ніхто сказати наперед" — заявив Ачесон.

Поінформовані знавці відносин передбачують, що щойно в половині червня можна буде винести заключення, чи Совети направду хочуть прийти до якоїсь угоди в справі Німеччини, чи тільки використати конференцію для дальшої пропаганди проти Західних Аліянтів. Справи, які мали б бути обговорені перед тим, мали б обертатися коло злуки всіх німецьких провінцій в одну державу; коло нагляду над виборами в Німеччині; над вирішенням дальшої окупації; над Рурщиною; назначенням кордонів; і над долею Берліна. Коли буде осягнене основне порозуміння в цих справах, тоді решту мали б викінчити фахові знавці, а міністри від'їхали б додому.

ПРЕЗ. ДУТРА ВИТАЄ АМЕРИКАНСЬКІ ЗМАГАННЯ ДО МИРУ.

Вашинґтон, 19 травня. — На спільнім зібранні обох палат конгресу сказав президент Бразилії Евріко Дутра, що Бразилія завжди глядить приязно на змагання Злучених Держав. У своїй промові, виголошеній португальською мовою. Дутра пригадав безперервну приязнь між обома державами упродовж 120 років, а конгрес гучними оплесками одобрював його поодинокі думки. Дутра явився в конгресі 12:30 в полудне в товаристві президента Трумана і його представив конгресові спікер палати репрезентантів, Сем Рейберн. Після промови спікер запросив обох президентів на перекуску, на якій явилися найвизначніші провідники політики й дипломати, а потім президент Дутра прийняв бразилійських дипломатів і інших бразилійських громадян на розмову.

БЕРЛІН ПРИЙНЯВ ЗАХІДНУ КОНСТИТУЦІЮ.

Берлін, 20. травня. — Управління західних зон Берліна прийняло вчора проєкт затвердженої західними союзниками конституції, що признає великі екзекутивні повновласті німецькому самоуправлінню, за виїмком закордонних та деяких спеціяльних справ. Американське управління звернуло німцям 584 посілостей, що були колись власністю гітлерівського уряду. Між тими посілостями є теж аеродром Темпельгоф.

З ЕЛЛІС АЙЛЕНД ЗВІЛЬНЕНО УКРАЇНЦЯ, ЗАДЕРЖАНОГО НА ФАЛЬШИВИЙ ДОНОС

Ще в дні 28-го квітня місцева преса подала „сензацію" про задержання іміґраційними властями на Елліс Айленд новоприбулого українця Бориса Мрищука, на підставі доносу Маркуса Вайхера, мовляв він знає, що Мрищук допомагав німцям переслідувати жидів. Після переведеного слідства виявилося, що донос Вайхера був фальшивий та безпідставний і Мрищука вчора звільнено з острова. Це вже не перший випадок, як всілякі Вайхери фальшивими доносами намагаються дискредитувати українців, дискредитуючи опісля себе самих та затроюючи безпотрібно атмосферу у відношенні між поодинокими національними групами.

ЗАВІРЕННЯ ДЛЯ НОВИХ ІМІҐРАНТІВ ГОЛОВНОЮ ПЕРЕДУМОВОЮ ДОПОМОГОВОЇ АКЦІЇ

СПОСТЕРЕЖЕННЯ І ЗАВВАГИ АДВ. Р. І. СМУКА ПЕРЕД ВІД'ЇЗДОМ ДО ЕВРОПИ

Американсько-українська громада стоїть перед загрозою, що її дотеперішні допомогові зусилля і успіхи не матимуть гідного завершення, якщо вона негайно не поставить до розпорядження ЗУАДКомітету якнайбільшої кількости необхідних завірень на мешкання і працю для нових іміґрантів — заявив вчора в редакції „Свободи" директор европейської місії ЗУАДКомітету, адв. Роман І. Смук, що приїжджав на загальні збори централі у Филаделфії. Діло в тому, що на всіх признаних законом 205,000 нових іміґрантів з-поміж европейських скитальників вже виставлено около 80,000 завірень, отже рахуючи тільки по дві особи на одне завірення, це означає, що 160,000 місць вже заповнених. Якщо наше громадянство не поспішить з виставлюванням завірень, то одного дня ми можемо залишитись з цими завіреннями в руках, але не буде можности їх використати, бо квота буде вичерпана. Поспіх тепер є під цим оглядом рішальний. Адв. Смук твердить, що керовані ним бюра місії ЗУАДКомітету в Европі тепер так наладнали свій апарат і свою працю, що вони можуть полагоджувати 1,000 „кейсів" — іміґраційних справ тижнево, якщоб тільки їм доставлено відповідну кількість завірень.

Адв. Р. І. Смук приїжджав на загальні збори ЗУАДКомітету, що відбулися у Филаделфії в днях 7 і 8-го травня і при цій нагоді він використав час для полагодження цілого ряду справ, зв'язаних з допомогово-рятунковою акцією ЗУАДКомітету в Европі. Екзекутиву Комітету він поінформував про стан допомогових і переселенчих справ в Европі та відбув з нею важливі наради щодо дальшої акції. Крім того, адв. Смук відбув наради з урядовою Комісією для Д.П. у Вашинґтоні та в деяких стейтах, зокрема в Ілиной, Вискансін, Меріленді та інших. Він взяв участь в недавньому з'їзді нових іміґрантів стейту Меріленд в Балтімор та мав можність на місці переконатися про всі „світла і тіні" переселенчої акції під цим оглядом.

Він мав теж нагоду приглянутися справді подивугідній праці наших громадянок з Переселенчого Осередку в Ню Йорку при відборі нових іміґрантів з кораблів та при полагоджуванні іміґраційних справ. Говорячи про дотеперішню працю ЗУАДКомітету в переселенчій акції, адв. Смук вважає, що тут виконано максімум, що в таких обставинах і такими засобами і силами можна виконати. Тому передумовою дальших успіхів праці Комітету є насамперед необхідність, щоби наше громадянство збільшило свою участь в тій благородній акції, головно щодо завірень для нових іміґрантів та щодо фондів. В Европі місія ЗУАД Комітету ще дальше зустрічається з цілим рядом труднощів і пересудів щодо українців, часто з вини самих українців, та в багатьох випадках доводиться індивідуально полагоджувати кожну справу. Під час нарад у Вашинґтоні, адв. Смук виніс враження, що є можливості для переведення в Конґресі дальшого поширення нового іміґраційного закону, хоча і не в пропонованих розмірах. Про свій побут в Злучених Державах адв. Смук говорить, що він завжди, приїжджаючи додому бодай на короткий час, почувається так, якби їхав до своєї Мекки, де людина оживає та набирає нових сил, нової енергії та нової охоти до праці. В п'ятницю, 20-го травня, він ще мав взяти участь у важливих нарадах Екзекутиви ЗУАДКомітету в Ню Йорку і в суботу або неділю виїде знову до Европи продовжувати свою важливу місію рятування десяток тисяч битих долею українських скитальників.

СОВЄТИ ПЕРЕРВАЛИ БЛЬОКАДУ ДОРОГИ ДО БЕРЛІНА НА ОДИН ДЕНЬ

Берлін, 20. травня. — Совєтські окупаційні власті перервали вчора на кілька годин свою наново наложену бьокаду автостради з британської зони до Берліна, пропускаючи 200 німецьких вантажних автомашин, але рівночасно заявили свою рішучість продовжувати свою бльокаду, якщо західні союзники не достосуються до совєтських вимог. Як відомо, Совєти домагаються, щоби кажна німецька автомашина, що везе продукти зі західних зон до Берліна, мала на це окремий дозвіл опанованого комуністами німецького самоуправління зі совєтської зони. Західні союзники гостро проти цего запротестували, стверджуючи, що ці домагання противорічать совєтсько-західному договоренні щодо перервання облоги Берліна. Вчора Совєти телефонічно повідомили західних представників, що вони тільки одноразово пропустять нагромаджені вже біля їхнього контрольного пункту західні автомашини, та що на будуче вони рішучо обстоюватимуть необхідність совєтської документації для цих транспортів. Совєтські вимоги викликали нову констернацію в їх стосунках зі Заходом, тим більше, що вже в найблищий понеділок в Парижі має початися конференція міністрів закордонних справ чотирьох великодержав в справі цілої Німеччини.

СОВЄТСЬКЕ ПОСЕРЕДНИЦТВО ДЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ ВІЙНИ В ГРЕЦІЇ.

Лондон, 20 травня. — Совєтське пресове агенство ТАСС сьогодні рано виявило, що совєтський уряд був готовий посередничати для закінчення громадянської війни в Греції, на базі недавніх „мирових" пропозицій большевицького „уряду вільної Греції". ТАСС твердить, що совєтський представник в Генеральній Асамблеї, Андрей Громико, ще в дні 26-го квітня був висловив це бажання представникам Злучених Держав і Великої Британії. В повідомленні ТАСС говориться, що представники ЗДА і Британії „неофіціяльно пропонували" обговорення заходів для закінчення війни в Греції і що Громико відповів, що коли б їх уряди запропонували совєтському урядові „взяти участь в справі закінчення громадянської війни, то СССР не відмовиться взяти в цій справі участь [illegible] положення в Греції буде найкраще використати тількищо опубліковану декларацію провізоричного уряду демократичної Греції". ТАСС рівночасно вияснює чому з того всього нічого не вийшло, іменно, бо грецький уряд зажадав тільки „безумовної капітуляції" большевиків.

ЗАХІДНІ СОЮЗНИКИ ВСТАНОВИЛИ СПІЛЬНУ ПОЛІТИКУ НА КОНФЕРЕНЦІЇ РАДИ МІНІСТРІВ.

Париж, 20 травня. — Після п'ятьох днів нарад західні спеціялісти закінчили вчора підготовку до конференції Ради закордонних міністрів чотирьох великодержав, встановивши прінціпи спільної політики до всіх справ, які на цій конференції, по їх думці, могли б виринути. В суботу і, правдоподібно, теж в неділю відбудеться ще окрема конференція трьох західних міністрів, які розглянуть висновки і рішення своїх заступників. Секретар стейту Дін Ачесон та його дорадники Фостер Долес і амбасадор Морфі відлетіли сьогодні до Парижа і їх там дожидається завтра після полудня.

ЮГОСЛАВЦІ ЗАТОПИЛИ НА ДУНАЮ МАДЯРСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ.

Бєлґрад, 20 травня. — Югославське пресове агенство повідомило про затоплення югославською прикордонною сторожею малого мадярського човна на ріці Дунаю. Мадярський човен з військовою сторожею заплив на югославську воду і тоді югославська сторожа мала зажадати його відвороту. Мадяри відповіли стрілами і тоді югославська сторожа кулеметним вогнем затопила човен. Про долю мадярських вояків в човні агенство не згадує.

РОЗВ'ЯЗАНО БЕЛЬГІЙСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ.

Брусель, 20 травня. — Бельгійський міністер внутрішніх справ прочитав вчора в обох палатах парляменту декрет реґента, принца Карла, про розв'язання парляменту. Рівночасно встановлено, що нові вибори до парляменту повинні відбутися в дні 26-го червня.

БАВАРІЯ ВІДКИНУЛА КОНСТИТУЦІЮ ФЕДЕРАЦІЇ.

Мюнхен, 20 травня. — Баварський парлямент відкинув вчора проєкт конституції плянованої західно-німецької федеративної держави. Після довших дебат 101 послів голосували проти конституції, а 64 в її користь; 9 послів здержались від голосування. Зараз після того більшістю 97 голосів проти 6 та при 71 здержаних ухвалено приступити до федерації та взяти участь в її уряді, якщо 10 інших західно-німецьких країн до неї приступлять. Чотири країни це вже зробили, ратифікуючи федеральну конституцію. Баварський парлямент рівночасно ухвалив резолюцію в справі переведення краєвої анкети, з метою переконатися, чи населення погоджується з такою акцією парляменту.

ПОЧАЛАСЯ КОМУНІКАЦІЙНА КОНФЕРЕНЦІЯ В ПАРИЖІ.

Париж, 20. травня. — Сьогодні тут почалася конференція Міжнародного Союзу Телеграфу і Телефону, в якій беруть участь представники 77 країн. Це є перша конференція від часу створення Союзу в Каїро, в Єгипті, в 1938 році.

ГУБЕРНАТОР ДЮІ В ГОЛАНДІЇ.

Гаґа, Голандія, 20. травня. — Нюйорський губернатор Дюї з дружиною в своїй поїздці по Европі прибув вчора на відвідини до Голандії. В цій країні він зупиниться три дні та буде гостем королеви Юліяни.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50
В Джерзі Ситі і Закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA." P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПРИЗНАННЯ ЗА ДОБРУ ПОВЕДІНКУ

Заки ухвалено в конгресі закон про допущення „Ді Пі" до Злучених Держав, велася, як відомо, з боку деяких кол завзята кампанія проти цього. Одні лякали американський загал економічною кризою та безробіттям, а другі клали головний натиск на моральну і політичну сторону, вважаючи „Ді Пі", вправді жалюгідним, але здеморалізованим елементом, жертвою тоталітаризмів. Але заважила остаточно таки здорова і гуманна думка і закон про допущення „Ді Пі" перейшов. Згодом зачали прибувати перші транпорти „Ді Пі".

Тоді повстала інша турбота. Ану між тими, що перші прибувають до Америки, трапляться такі, що своєю поведінкою підтвердять це, що говорили про „Ді Пі" противники їх допущення до Америки. Між тими противниками були люди, що були під впливом цілком неправдивих інформацій про „Ді Пі", поширюваних брехливою пропагандою, зверненою проти „Ді Пі", а веденою в першу чергу комуністами та комунізуючими. Що так було, вистачить тільки прочитати це, що писала тоді (та ще й далі пише!) про скитальців большевицька преса, що виходить українською мовою. Вона передавала ці клевети ще й англійською мовою, щоб їх якнайбільше поширити. Але могло й таке статись, що між першими „Ді Пі" могли б знайтись одиниці, що не багато відходили від цього образу „Ді Пі", який змальовувала так довго большевицька пропаганда, чи інша, їй подібна. Приятелі „Ді Пі" добре розуміли, що комуністи використали б найменші промахи прибуваючих до Злучених Держав перших „Ді Пі", щоб таким чином припинювати видачу фондів на дальші транспорти, а далі, щоб прибити цілковито нову акцію в конгресі, якої ціллю є змінити закон і добути ухвалу конгресу на допущення більшого числа „Ді Пі" до Злучених Держав.

Поведення досі прибувших до Америки „Ді Пі" розсліджувала спеціяльна комісія. Якраз тепер вона проголосила своє оречення, видане на підставі дотеперішніх дослідів. Предсідник комісії Карузі заявив публично, що між прибулими досі до Злучених Держав 21,425 „Ді Пі" не було ні одної людини, яка повела б себе негідно. Карузі — а теж й інші члени комісії — ствердили, що „Ді Пі" є добрими робітниками і то такими, за якими попитують навіть з таких областей, які були ще не так давно найбільш упереджені щодо „Ді Пі", себто з Півдня. Що більше: Теж виявилось, що „Ді Пі" не відбирають нікому праці, а це лякало свого часу зорганізоване робітництво, а навіть провід Американської Федерації Праці. Нюйорська Комісія для розсліду „Ді Пі" доказує, що „Ді Пі" ще помогли поширити варстати праці. Звіт Нюйорської Комісії ще тому важний, бо виявилось, що найбільша частина „Ді Пі", які досі прибували, остановлялась в Ню Йорку чи нюйорському стейті. Проте одночасно робиться заввагу, щоб у будуччині дуже не обтяжувати нюйорський стейт новими скитальцями, бо тут дається тепер відчувати безробіття в більшій мірі, ніж в інших стейтах. Досі йшло доволі гладко головно тому, що нюйорський стейт має ще найкраще зорганізовану допомогу в шуканні праці для „Ді Пі".

Ці прихильні завваги щодо поведінки прибувших досі „Ді Пі" багато поможуть акції, яка хоче добитись у конгресі побільшення дотеперішньої скитальчої квоти. Це теж приспішить дальші транспорти „Ді Пі" та допоможе дістатись до Америки навіть і багатьом з тих скитальців, які до цього часу взагалі не мали надії дістати дозвіл на виїзд до Америки.

Підсумки Сесії Генеральної Асамблеї О. Н.

В середу, дня 18-го травня ввечорі, Генеральна Асамблея Організації Об'єднаних Націй закінчила другу частину своєї третьої сесії, яка почалася минулого року восені в Парижі, та яка з кількамісячною перервою продовжувалася тепер від 5-го квітня у Флошінг Медовз в Ню Йорку.

Центром уваги під час сесії в Парижі була внесена до Ради Безпеки скарга західних великодержав проти Совєтів за бльокаду західного транспорту до Берліна. Тоді цеї справи не вирішено, залишаючи її дальше на порядку нарад. На цій сесії в Ню Йорку справи вже не заторкувано, натомість під час сесії прийшло до порозуміння між американським і совєтським представниками щодо закінчення бльокади, що й сталося перед тижнем.

Сама сесія була без сумніву під знаком підписаного день перед її відкриттям оборонного Північно - Атлантійського договору у Вашингтоні міністрами закордонних справ Злучених Держав і Канади та десятка західно - европейських країн.

До важливіших справ, що їх на цій сесії Генеральної Асамблеї обговорювано, належать:

Справа колишніх італійських колоній в Африці. Вона тягнеться вже від довшого часу і, по всяких правдоподібностях, ще дальше тягнутиметься. Після багатьох пропозицій і проти-пропозицій, наостанці оформлено відповідну резолюцію на базі договорення міністрів закордонних справ Англії та Італії і її передано під розгляд Асамблеї. Резолюція передбачувала італійську адміністрацію Самаліїв, частини Еритрії та співадміністрацію, разом з трьома західними великодержавами, Кирин а ї к и. Лібія мала перейти під адміністрацію Британії, з обіцянкою самостійности за десять років. Резолюцію піддержувала Америка, але проти неї виступили південно - американські країни та совєтський бльок і резолюція перепала. Асамблея відкинула раніше совєтську резолюцію, що пропонувала колективну адміністрацію тих колоній під протекторатом Об'єднаних Націй. Справа прийде на порядок нарад на черговій сесії.

Справа стосунків з Еспанією. На цю тему було теж дві резолюції і обі перепали. Південно - американські к р а ї н и вносили резолюцію за відновленням повних дипломатичних стосунків з урядом ген. Франка, але не могли здобути потрібної більшости голосів, бо західні великодержави здержались від голосування. Теж перепала польська резолюція в справі ще більшого обмеження головно господарських зв'язків з Еспанією.

Справа великодержав н о г о права спротиву. Асамблея ухвалила більшістю 43 голосів проти 6 совєтських резолюцію, яка звертається до „великої п'ятки", щоби вони обмежили своє право спротиву тільки до найсутніших справ та не надуживали його при кожній нагоді, між іншим, щоб не користувалися ним при ухвалах про прийняття нових членів, як це постійно роблять Совєти.

Державу Ізраїля прийнято як 59-го члена цеї світової організації. Голосування було 37 голосів за, 12 проти і 9 здержаних. Арабські країни боролися „до останнього" проти цеї резолюції. Першим офіціяльним виступом ізраїльського представника в Асамблеї було його голосування проти британсько - італійського пляну щодо колоній.

Справа засудженого кардинала Міндсенті. Проти завзятої опозиції Совєтів та їх сателітів Генеральна Асамблея обговорила справу засуду кардинала Міндсенті в Мадярщині та протестантських духовників в Болгарії, висловлюючи з того приводу свою „глибоку турботу".

Справа совєтських жінок закордонних чоловіків. Асамблея більшістю голосів і тільки при совєтській опозиції прийняла резолюцію Чіле в справі нового звернення до совєтського уряду, щоби він дозволив на виїзд тим своїм громадянкам, які вийшли замуж за чужинців.

Свобода інформацій. Проти совєтської опозиції Асамблея більшістю 33 голосів і при 11 здержаних ухвалила конвенцію забезпечення свободи інформацій міжнародним законом.

До інших справ, що їх заторкнено та вирішено або відкинено на цій сесії, належать: справа окремої сторожі Об'єднаних Націй, що її має розглянути окремий комітет; ухвалено заклик до Південно-Африканського Союзу аби він порозумівся з Індією щодо прав національних меншин; відкинено польське пропагандивне обвинувачення, що західні держави використовують скитальників як дешеву робочу силу; відложено до чергової сесії справу голандсько - індонезького спору, та обговорено цілий ряд інших міжнародних проблем меншого значення.

Загальне заінтересування теперішньою сесією Асамблеї було помітно менше, ніж попередніми сесіями, що пояснюється дотеперішніми неуспіхами цеї організації в наладнюванні міжнародних проблем та її постійний параліч через совєтське негативне становище майже до всіх справ, не зважаючи на волю більшости. Події, що заіснували поза Об'єднаними Націями, своєю важливістю та далекосяглістю відставили в тінь всі ці справи, що їх може вирішувати ця організація.

Улас Самчук.

Миргород в Америці

III.

Батьківщина наша, можемо сказати, випихала своїх дітей у широкий і часто далекий світ. Власне випихала. Не було у нас бажаючих йти кудись добровільно. Скільки то було плачу і нарікань, коли бувало приходилось нашим селянам міняти місце оселення, не кажу вже про переїзд до Сибіру, на Амур, або і далі до далекої і зовсім чужої Америки. Варто лише прочитати І. Кіряка „Сини землі", щоб уявити собі, що це значило людям з-під Карпат переноситись на другий бік земної кулі.

На ролю Колюмбів чи аргонавтів, наша раса надавалась тільки під великим тисненням обставин. Таке наставлення зумовилось віками і тереном, де ми жили. Поняття світовості дуже легко вкладалось у нас у один наш повіт. Моя покійна мама була переконана, що кінець світу „десь отам за Почаєвом".

Йдучи у світ, ми, розуміється, як приречення, несли з собою і свою духову ментальність. А що йшли ми туди у первобутній своїй природі, тим самим переносили ми себе на нове місце в згущеному вигляді. Широкий і великий світ був для нас лише формально. Фактично був він для нас і не широкий і не великий. Ми попадали, очевидно, в дуже вузьке коло інтересів і щоб підтримати свою непевність, ми замикались в дуже своєрідні дуже конкретні українські середовища.

З одного боку це було навіть побажаним. Замкнувшись в собі, ми тим самим замкнули для збереження ту частину нашої природи, що часто бодай назовні зберігала тривалість національних своїх ознак. Так, чи інакше, поломано її покалічено, але в кожному разі ми той бій з чужиною витримали, не дивлячись, що тривав він добру півсотню років.

Але з другого боку, замкнувшись в собі, ми не вийшли поза себе. Бо що це таке Америка? Варто прочитати пару книжок Джека Лондона, щоб збагнути, що це за явище. Є то земля ґвалтовного, наглого, нічим не гамованого росту господарства. Це своєрідні джунґлі, де банки і трести творять непролазну гущавину. Аляска з її Клондайком для Америки те саме, що для Европи марксизм, а Ню Йорк, це Гімаляї, що виросли з води, як ростуть рифи, де живуть людські сотворіння, полярно далекі типові нашої людини. І коли посунутись далі та замкнути коло — Америка наших днів — перша і, можливо, одинока кандидатка на диктатора народів планети.

Українство, попавши сюди, як свідчить Короленко, було „без язика". І не лише фізичного, мовного, а й духового, психологічного. Бачити і розуміти динаміку такого стилю людині ультра статичного заложення, розуміється, було не можливо. Неможливо було ані йти разом з оточенням, ані збагнути мети такого руху. Справжня Америка людині наших провінцій була неуявно далека і вона, попавши сюди, тратиться, як голка в стіжку сіна.

Українство йшло вниз, у найнизчий низ. Аптон Сінклер, що пробував розкопувати ті низинні верстви в своему романі про Шікаґо, між іншими, нам близькими народами, згадує також і рутенців. Це, здається, і були ми в ролі первоамериканців. Мешканці сутеренів і дір, люди тяжкої, чорної праці, яким не приходилось мати діла з філософією хмародерів. Єдине, що переконувало, це був доляр. За доляр можна купити добрі черевики. За доляр можна поліпшити мешкання. За доляр можна мати „кару". І тому на перше місце філософії нашої людини став цей маленький рушій „поступу" нашого мислення в цій землі. І ми пішли цією дорогою все ще далекі і пасивні до генерального бігу життя країни. В той саме час як, наприклад, жиди шукали для себе місць передових, командних, так само ми шукали для себе місць підвладних. І коли порушували цю традицію то не далі, як до ролі Беббіта — може знаєте з роману Синклера Луїса?... Людини, що все своє щастя скупчує в своєму, до мозку костей, змішанілому побуті. Будиночок, ванна, авто, радіо, жінка і точка. Ще, правда, мертве конто в банку для повної гарантії застиглости міщанства. І далі не має вже доріг. Ніякий свіжий подув мислі не освіжить душі цієї людини. Ніяка книжка, ніяке мистецтво, ніякі ідеї вверх, ніяка шалена думка, ніяке шукання нового. І може собі справжня Америка підбивати світ, може пересувати Гімалаї і освітлювати північний бігун. Нам до того нема діла. Ми замкнені і безпечні. Точка.

Маючи мільйони наша Америка не встані втримати одного мистця, не встані видати книжки на десять аркушів, не в стані підняти одної справжньої, дійсно солідної газети. Наша Америка звикла до сутеренних смеркань, свічка її думання погасла і так їй, видається, добре.

За причинами такого стану речей треба звертатися не до Америки. Америка відограла тут свою ролю, але основу речі ми старанно принесли з собою з того нашого „старого краю". Знов таки, як було вже сказано, від праджерела предків, десять тисяч миль далеко від нас, зачерпнули ми нашу душевну повільність і коли б питати виходу, мусіли б радити те ж, що вже було про це сказане Нам тяжко розбити основне ядро задревнілої, глибинної нашої провінційности, в якій не було місця шаленим намірам з Колумбами відкривати невідкрите, але коли нас пхнули в ту безодню світу, ми пішли з твердим переконанням оберігати себе від злих спокус гріховности торкнутись древа пізнання добра і зла.

Ніодин народ з великих і цівілізованих народів Европи не охороняє так вперто непорушність своїх духових форм, як наш народ. Для музейних вимог це добре, для поступу цівілізації це велика перешкода. В Америці ми скоро знайшли наше справжнє місце і не можемо нарікати на зміну клімату. Дуже часто, не дивлячись на всі авта, на всі хмародери, ми пішли далі в провінцію, ніж були дома.

Але на нас прийшли погані часи. Історія випихає нас з сутеренів на кін і робить з нами, як казав Франко, паралізованими й прокляттям гнаними, досить нечемні жарти, бо хоче конче з прекрасних Іванів Миргороду створити людей світу зо всіма їх, не завжди добрими прикметами, включно до різного роду шукань ще нових, напевно десь невідкритих Америк. Завдання гідне богів. Ми впираємось. Кожна жива думка в цьому напрямку тавруеться, як зрада традицій і цілі баталіони подивугідних патріотів працюють зо всіх сил, щоб, боронь Боже, ми не стали тут в цій Америці Морґанами, а зістались при наших старих, випробуваних чеснотах Перепенків — сиріч Беббітів.

Але, здається, так не буде. Ми вже в просторі. Само пізнання речі дає половину відповіді, але ми чуємо нашою підсвідомістю, що Україна світу поволі, але певно йде на зміну Україні М и р г о р о д у. Інакше й не може бути, бо інакшого бути в перспективі часу не передбачається. Хіба, що ми перестанемо взагалі існувати.

(Кінець).

К. ПЕТРУС

СОВЄТСЬКІ АРЕШТАНТИ

...ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОВДУРЕНИМ ЧЕРВОНОЮ ПРОПАГАНДОЮ.

34)

Ми, анархісти, х о т і м їм вставити іззаду наш махновський пропелер, щоб скорій вони утікали з України на північ, а нам оставили своє інтернаціональне барахлішко і прочую причандалію. Но на совєтів батька Махна ми винесли, так сказать дипломатичеський неитралітет і стратегічеськую тактіку, как протів краснозадих, так і протів болоші їх... Пущай вони, так сказать, бються, а ми по їхнім тилам орієнтіруємося, на которую плоскость і при какой точке зренія можно шваргануть по їхнім панікьорським п'ятками.

Ми маєм секретну інформацію, що білі задумали велике наступлення на Красну Совдепію і вже підходять до Маріуполя... Армейська ґрупа генерала Бредова буде посуватись прямо на Бердянськ-Мелітополь - Дніпро о д н и м флангом, а другим попрьоть через Волноваху - Синельніково — на Катеринослав... Генерал Мамонтов своєю кавалерією буде шкварить на Мілерово-Харьков-Курск. Із Криму вилізе генерал Слащок... Хоч вони й кадєти й співають трухляве „Боже царя храни", але на сьогодні вони комунців погонють далека і нам треба бути на чеку. По данним нашої кантр-розведки красні збираються оставити Україну, щоб скоротить свій фронт і полатать свої з——————е комісарські галіхве.

Заля загойдалася в синьому димі і загула сміхом і гучним тупанням ніг. Щусь передихнув, соковито вилаявся по адресі і білих і червоних, й закуривши товсту цигарку, задоволено продовжував розмахуючи кулаками:

— Наша програма і платхворма вже ізвісна. Свободні совєти без комуністів, комісарів і назначенців, офіцерья, всяких інтервенцій і прочей старорежимной катавасії і юріспруденції. А то получається так, що революція була, а свободи нема, как говориться:

Власть — совєтам,
Земля — кадетам
Деньги — жидовському
комісарияту,
А дулю — дураку пролетаріяту...

Заля знов дружно зареготала і загула, переклавши ці лозунги на свою мову. Непристойні слова і вигуки почулися серед махновців. Жінки безсоромно слухали та посміхувалися.

— І от на совєті у батька Махна, — продовжував далі Щусь, — ми псіхологичеські подойшли к діпломатичеському фокусу і об'явили нейтралітет, щоб потом, когда білі розтягнуться на тисячу верстов, змогли на їхніх двоярянських спинах чеканить їхні колокольні та манархичні гімни!.. — з богохульною лайкою, разом з цигаркою виблював свою погрозу Щусь.

— Го-го-го - ха - ха - ха... — ріжними голосами реготали слухачі і знов загули та застукали ногами.

— Привильно-о!.. — вигукували махновці, здобрюючи свої крики й регіт жахливою лайкою.

— Дайош нейтралітет,
щоб пищав генералітет! — зримував один з передніх махновців, який сидів проти Щуся. Щусь махнув руками, харкнув на підлогу й додав:

— Батько наш Нестор з Воліним*) вчора розслабли на тонку кишку, а сьогодні держать самогонний нейтралітет. Так що тепер ви, братішки, всі в курсі фронту і можете трохи пополоскать ваші каналізації і ваших мамлезів — хе-хе-хе! — закінчив доповідь Щусь і моргнув до жінок, які сиділи вже в обіймах махновців.

Заля знов загула диким регетом і затупала ногами. Жінки плескали в долоні і теж вигукували якісь непристойності.

— Погуляєм так, щоб чортам у пеклі стало холодно!

V.

Гульбище почалось зразу ж після „офіційної" частини зібрання. До залі були внесені напої та їжа і почалося одчайдушне гульбище. Пили горілку, самогонку, мед, вино, квас буряковий, оцет. Пили чарками, келихами, котьолками, полумисками, кухликами... Закусували салом, ковбасами, цибулею, огірками, капустою, тертим хріном. Одні напувались до непритомности і валялись по номерам та на коридорі, другі ригали через вікна на вулицю і когось страшенно лаяли; треті під два баяни та бубон без перерви танцювали свої махновські танки; четверті по темних номерах щось творили, звідки доносились несамовиті жіночі крики та стрілянина.

Двохповерховий б у д и н о к ходив п'яним розгульним ходором, вікна брязчали, підлога і стеля гули від танків, п'яні крики й пісні зливалися з лайкою, з ойканням п'яних жінок, дзеленкотінням десь розбитих шибок та посуду...

А музики з танцюристами азартно продовжували:

„Ой, яблучко,
Куди котишся?
Ой, Україно,
Чого колотишся?

„Я на бочці сиджу
Бочка капає,
А Петлюра від Махна
В Київ драпає!

„Єслі б не було кабили,
Нє булоб і меріна
Єслі б не било Ніколкі —
Нє било б і Леніна!

„Закрутилась карусель,
Заварилась каша,
Гони, братва, самогон
Україна наша!

„Мужик хам, мужик гой,
А ми — комуністи,
Мужик оре, мужик, сіе,
А ми будем їсти!

„Параходік идьот,
А на море качка...

*) Волін — махновський ідеолог і редактор анархічної газети „Набат". Справжне прізвище його Епельбаум.

(Продовження на стор. 4-тій).

Советська армія та її командування

Рівночасно зі зустрічами, конференціями і нарадами та промовами міністрів і державних мужів, увагу світу в теперішному положенні приковують головно всі повідомлення відносно тої реальної сили, яка стоїть за дипломатією та на якій ще й досі базується міжнародна політика, іменно, відносно армій, їх озброєння і їх командування. Тих вісток, звичайно, публичних вісток, не багато. Ці справи окутані серпанком таємничости, що його з більшим чи меншим успіхом намагаються відкрити розвідки. Але й ці вістки, що якнебудь продістаються до публичного відома, дозволяють на всілякі висновки.

Ясно, що всі справи, зв'язані зі советською армією, сьогодні далеко більше інтересують світ, ніж всі виступи та пропагандивні заяви советських агітаторів в уніформах дипломатів. Тому теж в американській пресі час до часу появляються загальні інформації, які пробують чи то насвітлити поодинокі події в самій советській армії, чи тільки поінформувати своїх читачів про ту реальну силу, яка криється за советськими „мировими наступами" на відміну зі советськими погрозами.

На окрему увагу заслуговує під цим оглядом стаття Г. В. Болдвина в Ню Йорк Таймсі, базована, як звичайно, на „добре поінформованих джерелах". Він розглядає три справи: 1. Зміни на командних постах в советських збройних силах, їх причини і наслідки; 2. Сила советської армії і 3. Її озброєння та можливості під цим оглядом.

В останньому часі, як відомо, повідомлено про деякі зміни на командних постах советських збройних сил. Маршала Булганіна, члена Політбюра, звільнено з посту міністра збройних сил, і на цей пост призначено маршала Васілевського, з маршалом В. Д. Соколовським, раніше советським командантом в Берліні, як заступником міністра, та генерал-полковником Сергієм Штеменком, як шефом генерального штабу. Штеменка призначено на цей пост в листопаді минулого року, і вже кружляє здогад, що тепер на його місце має прийти маршал Тимошенко. Ці здогади скріпила ще недавня приявність Тимошенка на перво-травневій параді в Москві і опісля в Мінську. Хоча при цій нагоді його названо комендантом Білоруської Військової Округи, проте практично він все ще мав би залишатися командантом т. зв. П'ятої Військової Округи в Туркестансько-каспійському районі.

Маршал Константин Рокосовський ще має залишитися командантом важливої Білоруської округи, з головною квартирою в Мінську, подібно як маршал Жуков ще залишається командантом в Одесі. Теж нічого не відомо про будькі зміни в силі або командування одної з найважливіших військових округ здовж фінсько-норвеського кордону, де стоїть около 26 советських дивізій. Як командуючого цею округою називається маршала Ворошилова.

В Москві сидять головнокомандуючі поодиноких частин збройних сил: іменно: маршал Іван С. Конев, що командує сухопутніми військами; маршал К. А. Вешінін, що командує авіацією, та адмірал Іван Юмашев, що командує фльотою.

З поінформованих американських колах стверджують, що всі ці зміни, які в останньому часі зайшли на командних постах в советській армії не мають нічого спільного з прийнятою в Советах „чисткою", яку переведено в советській армії в 1937 році, в підготові до війни. В теперішних випадках йдеться головно про заміну „політичних генералів" на тактично-стратегічних фахівців, досвідчених в командуванні під час другої світової війни.

Як йдеться про саму численну силу советських військ, то вона в цьому переломовому часі виносить — згідно з існуючими даними — від 4 до 5 мільйонів вояків, крім около 400,000 військ НКВД та численних напів мілітарних організацій, в роді комсомолу.

Після досвіду війни Совети головну увагу віддають важкому і панцирному моторизованому озброєнні армії, як теж головно авіації. Точних даних під цим оглядом не публікується, але звертається увагу на серіозні поліпшення в озброєнні советської армії під цим оглядом. Загально вважається, що Совети розпоряджають сьогодні около 70 моторизованими дивізіями, або їх рівновартістю. Головну вагу в советській зброєневій індустрії кладеться тепер на продукцію важкої зброї і танків.

Советське „мирове" наставлення характеризується в деякій мірі військовим бюджетом, що в цьому році збільшені на около 20% в порівнанні з попереднім роком. На безпосередні військові видатки в цьому році в советському бюджеті призначено 79,000,000,000 карбованців, отже 15.1% з усіх советських видатків. Проте немає сумніву, що посередні та таємні видатки на військові цілі виносять в Советах куди більше.

На підставі наявних фактів стверджується, що Совети дальше головну увагу приділюють масі сухопутних військ, тоді як стратегічна авіація та військово - морська фльота грає тільки другорядну ролю.

Іншу проблему творить не менш важлива справа моралі армії, та це вже тема для себе. Проте, її у великій мірі характеризує масова дезерція советських вояків, які вже від довшого часу цілими сотнями а то й тисячами втікають на Захід при першій нагоді.

„Як стати громадянином Злучених Держав"

Загальна Рада для Американської Єдности щойно випустила нове видання своєї брошури — Як стати громадянином Злучених Держав. В тій брошурі згадано про всі зміни в натуралізаційнім законі та розпорядженнях, які зайшли з часу попереднього видання. Є згадка про те, як можуть дістати громадянство ветерани Другої Світової Війни, а також про неможливість дістати американське громадянство деяким чужинцям, які відмовляються від військової служби.

Це є шістнадцяте видання широко-знаної книжки, яку підготовили пані Мериен Шибсби — бувша редакторка бюлетеня Загальної Ради про натуралізаційні, імміграційні та інші, звязані з ними справи („Інтерпретер Релізес") — та Рід Луїс, директор Загальної Ради.

Ціна одного примірника — 50 центів. Замовлення надсилати до: Common Council for American Unity, 20 West 40th Street, New York 18, N. Y.

Нові розпорядження в справі допущення осіб, які хоріли на сухоти.

Державне Бюро Народного Здоровя видало нові розпорядження своїм представникам щодо допущення до Злучених Держав чужинців, у яких знайдено випадки спинених сухіт в легенях. В медичній термінології такі випадки називаються фиброзис легенів. Це є зміна в тканині легенів, що наступае після активного процесу. Розпорядженням державного Бюра Народного Здоровля з 17 грудня 1947 року зменшено з пяти до двох років так званий обсерваційний період для таких чужинців. За той період часу мае вияснитися, чи зміни тканини легенів є ознакою активних сухіт, чи тільки наслідком колишніх, заліксованих сухіт. Новим розпорядженням з 18 лютого цього року зменшено обсерваційний період з двох до одного року.

Згідно з американським іміграційним законом до цеї країни не можуть бути допущені особи, які хворіють на сухоти.

Іміграційні квоти.

Іміграційні квоти поданих нижче країн є вичерпані з днем 8 березня цього року для чужинців, які стараються дістати візу по звичайній квоті, немаючи привилеїв на поза-квотну візу. Квота тих країн, що позначені зіркою * є вже так заповнена наперед, що аплікантам, які реєструються тепер в американських консулятах закордоном доведеться чекати на свою чергу кілька років (бодай два роки, але часто багато більше).

*Албанія, Австралія, *Австрія, *Болгарія, Китай, *Чехословаччина, Данциг, Данія, Єгипет, *Естонія, Фінляндія, *Греція, *Мадярщина, *Індія, Іран, Ірак, Італія, *Латвія, *Литва, Голяндія, Нова Зеляндія, Норвегія, Палестина, *Филипини, *Польща, *Португалія, *Румунія, *Советський Союз, *Еспанія, *Сирія та Ліван, *Туреччина, Союз Південної Африки, *Югославія.

Загальна Рада.

НЕМА НІЯКОГО НЕПОРОЗУМІННЯ! ЖИЛИ І ЖИЮТЬ В ЗГОДІ.—Як можна жити в Галивуді жонатим 12 років і ні один раз не розвестись? А таке є з славною фільмовою артисткою Інгрід Бергман. Тут її бачимо в товаристві італійського фільмового режисера Роберто Роселіні, про якого писали впродовж малощо не двох тижнів, що він жениться з Бергман. Виявляється, що це все видумка, звичайна галивудська реклама. Але водночас і велика несподіванка, що прецінь знайшлася в Галивуді славна артистка, що може бути рівночасно і вірною дружиною. Бергман та її чоловік проголосили, що їм і не сниться розходитись!

Вол. Дорошенко.

Культурно-освітня та наукова праця в таборах і для таборів

(ЇЇ ПЛЮСИ И МІНУСИ).

1)

Майбутній історик теперішньої української еміграції в Німеччині мусітиме піднести, як визначну її прикмету, її організаційну здібність. Як тільки завалилась гітлерівська потуга і прийшли англо-американські війська, скрізь, де були хоч трохи значніші скупчення української еміграції, потворилися зорганізовані комірки, що розгорнулися згодом у таборові й обласні комітети в окремій централі — так званому ЦПУЕ*).

Деякі такі організаційні клітини повстали вже на передодні появи аліянтів, ще за нацистського режиму, не зважаючи на всю небезпеку, яка їм грозила з боку Ґестапа в разі викриття.

Упорядкувавшися якслід із приходом англо-американців і діставши змогу явно провадити свою працю в порозумінні з військовою владою та УНРР-ою, ці комітети — таборові й обласні — розвинулися в справжні громадські установи з різними відділами чи референтурами, які кермували тією чи іншою ділянкою життя й побуту даного емігрантського осередку.

В різних таборах була більша чи менша кількість таких референтур, залежно від величини табору, від кількости його мешканців подекуди число цих референтур було мінімальне, при чому один якийсь відділ скупчував у собі кілька референтур, чи підвідділів. Але назагал майже скрізь заіснувала та сама організаційна схема і треба сказати, що одним із важніших відділів, поруч відділу господарського, суспільної опіки й ін., завжди був відділ чи референтура для культурно-освітньої праці. Подекуди ця референтура опікувалася лише шкільництвом, разом із дошкільною й позашкільною освітою. Подекуди, надто в самих початках, поки таборове життя не зрізничкувалося, культ-освітні відділи скупчували в собі всю просвітню роботу, яка велася в таборі — і, так би мовити, урядову й чисто громадського порядку. Відповідно до того ділилися вони на різні секції, як от напр. **секція слова**, що об'єднувала працівників слова; **секція церковно-релігійна** для релігійно - моральної праці; **секція театральна; секція шкільної освіти; секція наукова; образотворча; фізичного виховання; жіноча**. Голови секцій були рівночасно референтами справ своїх секцій у культ-освітньому відділі. (Так було напр. у Карльсфельді під Мюнхеном у 1945 р). Згодом почали організуватися окремі товариства, які перебирали на себе роботу згаданих вище секцій. Так повставали Спілки письменників, учительські громади, Рідна Школа, Об'єднання жінок, пластові та спортові товариства, що в різних таборах прибирали різні назви. Згодом усі такі організації об'єдналися в свої централі. Поруч із ними об'єднаннями, а то навіть і випереджуючи не одно з них, повстали й наші наукові установи, що об'єднали всі українські наукові сили, які опинилися на еміграції. На переломі 1945-46 рр. зорганізувалося — спершу **„Українське Наукове Товариство"** в Мюнхені, на зразок Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові, а потім і **„Вільна Українська Академія Наук"**. Згодом (у березні 1947 р.) відновлено й саме **Наукове Товариство ім. Шевченка**, що в короткому часі розгорнуло жваву діяльність. В одному з таборів повстало навіть власне „наукове товариство", але про його „наукову" працю не довелося нам чути. А оце недавно, не знати, пощо, відновлено в Мюнхені й празьке „Історично - філологічне товариство".

Дуже швидко розвинулася на еміграції й видавнича справа, передовсім **преса**. По упадку гітлерівської Німеччини припинилися всі органи преси, що появлялися в ній, в тім і нечислені українські часописи.

Маси скитальців опинилися ніби у відрізаній від зовнішнього світу пустелі, без ніяких вісток, що діється навкруги їх.

Це викликало появу інформаційних листків - бюлетенів, друкованих на циклостилі, що подавали за радієм вістки зі світу. Спершу це були підприємства приватного характеру. Спритні спекулянти, використовуючи загальну пекучу потребу такого роду інформаційних вісток, кинулися продукувати різні **„Щоденні Вісті"** або **„Вістки з радія"**, добре на тім заробляючи. Але незабаром і таборові управи, запобігаючи спекуляції, почали випускати такі листки. Деякі з них розвинулися згодом у поважні часописи, як от напр. **„Наше Життя"** в Авгсбурзі, **„Неділя"**. (в Швайнфурті, а потім в Ашафенбурзі) **„Українські Вісті"** в Новім Ульмі й **„Час"** у Фюрті. Пізніше, коли налагоджалася справа з друком важніших наших газет, яким американська військова влада признала приділ паперу, більшість цих інформативних листків перестала виходити, але все ж кілька з них появляються й досі. Також чимало різних журналів побачило світ саме в таборах. Об'єднуючи місцеві таборові сили, вони здебільшого й не виходили поза межі свого табору. Проте деякі все ж вибилися на ширшу арену та придбали собі певну репутацію, напр. **„Орлик"** у Берхтесгадені, **„На чужині"** в Корігені й ін.

(Дальше буде).

*) Центральне Представництво Української Еміграції.

Що писала "Свобода" тому 40 років?

6 травня 1909 р.

НАША ПАРТІЙНІСТЬ.

У статті під повищим заголовком читаємо: На повищу тему можна зужити „бушель" чорнила й паку паперу, а теж треба мати „рутенський терпець". Переглядаючи усю американсько-руську пресу, не можеш начудуватися, звідки то береться тілки наївности та звалювання вини один на одного...

Московські пашквілі в таких газетах як „Свет", „Правда", „Ам. Вістник" і Гладиків „Посувач", чи такі газети як пресвітеріянський „Союз", Хлопський „Параграф", „Гайдамаки" і „Мета" повні зазивів до згоди, організації, „реформації", братерства, любови, просвіти... Усі вони заявляють, що нам треба солідарности та цілковитого залишення теперішних роздорів... І всі вони переповнені лайкою на „Свободу". Вона „одна-однісенька" їм на перешкоді, вона їх найбільший ворог. Але: „Наш нарід в Америці і „Свобода" то таке нероздїлиме тіло, що ...не тільки всі ці пашквілі, але навіть і ціле пекло нічо тут не вдіє".

ОГОЛОШЕННЯ.

Братські шапки, відзнаки, паси, брошки, фани, хоругви, уніформи, печатки — як для братств так і для поодиноких осіб виробляє Стефан Калакука. Адреса: 215 Моран Корт, Скрентон, Па. (Це батько того славного американського полковника, що згинув геройською смертю на Корегідор у війні з Японією і завжди памятав на своє українство. — Ред.)

20 травня 1909 р.

ПОЧИН ДЛЯ СПИНЕННЯ ІМІГРАЦІЇ.

За проголошеною тут засадою „Чужинець хай платить податки", вашингтонський сенат поважно узяв під застанову законопроект, щоб поголовний податок від кожного імігранта підвищити з чотирьох на дванадцять долярів. Це вказує, що в цілій Америці поширюється змагання припинити імміграцію до нової країни. Щойно перед півтора роком заведено вперше поголовний податок, а тепер хочуть уже його підвищити. Ми вповні здаємо собі справу з недогід та шкід, які нашому народові на рідних землях наносить безплянова еміграція. Одначе ця еміграція є докищо одиноким полем, на якому наш робітник може найти яке-таке пристановище й заробіток. Тому ми з усією рішучістю мусимо заявитися проти спинення й утруднювання іміграції до Америки.

ПОМЕР „БАТЬКО" ЦАРЕСЛАВІЯ В АМЕРИЦІ.

Дня 7 травня помер „батько" цареславія в Америці, о. А. Товт. Небіжчик походив з Угорщини, де відбув гімназіяльні науки. Боговловія відбував в Остригомі й Ужгороді на Угорській Русі. У р. 1889 прибув в Америку як гр. катол. священик до Минеаполис і тут ради лакімства нещасного" покинув свою церкву і перейшов на „цареславія". Він відзначався босяцькою лайкою в газетах.

С. Курилів.

ПАРТАЧ

— Чи ви вже чистили свою хату, під весну? Ні? Як не чистили, то й не пробуйте братися до цього приємного діла, бо наберетесь сорому і станете партачем так, як я став. Найкраще відмовитись категорично від цього милого заняття, а роботу цю оставити своїй другій половині і іншим ріднякам, які шукають різноманітності у свойому житті.

Зо мною то так було: присілась до мене моя жіночка немов грецька богиня Медуза (а я тоді чистив буряки на український борщ) і таким милим та солодким голосом як сахарина каже:

— Час би може вже... починати чистити хату під весну, як ти думаєш?

— Та час, кажу, не думаючи навіть про що йде мова.

— То завтра почнемо — так вона.

Але тут я немов пробудився:

— Що то значить — кажу — „завтра почнемо"? І хто ж то буде починати?

— Ну, та ж ти, хто ж голова дому? Ти почнеш, покажеш, як це робити, а ми вже тоді за тобою.

Це перший раз у свойому життю довелось мені почути що я голова дому!

— Чекай — кажу я — мені здається, що під словом „ми" треба розуміти себе самого, а не вас всіх, бо ви мені нічого не поможете. Я ж вас вже всіх добре знаю!

— Ну, як ти не хочеш, щоб ми в твоє діло встрявали, то мішатись до твоєї роботи не будемо.

— Але я хочу — кажу — щоб ви мішались і встрявали! Я хочу, щоб ви всі взялися за цю роботу, а не я самий!

— Е, говорить як дитина, ми всі будемо тобі помагати, не бійся! Насамперед треба всі кімнати гарненько помити, а потім будемо малювати.

— Як то, питаю, всі ви будете малювати?

— Не всі... не всі... ти будеш малювати, бо ми малювати не вміємо.

— Не конче треба вміти — кажу — я ніколи вправді нічого не малював, але я бачив, як у нас ще в старому краю, маляри малювали церкву і я від них багато дечого навчився.

— От як гарно, сплеснула в долоні жінка, а я й не знала, що ти артистичне малярство знаєш. Микола — крикнула до сина — ти знаєш, що тато вміє артистично малювати?

Але синок зовсім цим не захопився, тільки скисло покрутив головою і замовчав. Мабуть не повірив в мій артизм.

Пішов я до склепу, накупив фарб, щіток, щіточок, губок до миття і інших причандалів. Склепар добра людина, ще й більше мені надавав, кажучи, що це конечно потрібне до малювання, а це до миття, шкробання, здирання, полоскання й т.д.

Другого дня вранці будить мене жінка:

— Вставай, будемо починати чистити кімнати.

Встав я, позіхнув кілька разів і самий не знаю, з чого починати. Але від чого ж моя жінка:

— Іди — каже — нагрій води, приготови губки і якесь начиння, всип трохи того рожевого порошку до гарячої води і почнеш мити від суфіту. Але вперед треба меблі попереносити.

— Чекай же — говорю я — а що ж ти будеш робити?

— Я — здивувалася жінка — і глянула на мене такими великими очима, як би перший раз мене побачила. А що ж ти хочеш, щоб я робила? Та ж ти знаєш, що я чуюся не добре і не можу такої тяжкої роботи робити.

Зідхнув я тяжко, аж фіранки здригнулись і пішов приготовляти потрібні речі до миття. Насипав порошку в начиння, вляв гарячої води, приставив драбину і почав мити від стіни.

— Е, чекай но ти — крикнула моя жінка — починай від суфіту, бо ти мені потім стіни похляпаєш. Так ніхто не робить, мусить йти все за порядком.

— По якого дідька — кажу я — тобі захотілось мити кімнати, коли потім і так треба буде малювати? Та ж фарба все покриє!

— А ти хочеш малювати по тих брудах? О, гарно кімнати ці виглядали б, як би не були обмиті.

Почав я мити від суфіту.

— Не так... не так... — почув я з долу — то треба добре притиснути губкою, а ти так нею водиш як неживий.

— А щоб тебе потиснуло, подумав я, і почав притискати губкою як живий...

— Не так, Боже мій, ламентувала жінка. Ти так сильно губкою тиснеш, що вода капає на підлогу і поплямить.

— То лізь — кажу сердито — сама на драбину і покажи, як це робити, бо я малярство знаю, а не дурне миття!

— Та що ти, збожеволів, чи як! Хочеш, щоб я впала з драбин і забилася? Хочеш позбутися мене? Сам здоровий як коняка, а таку хору, немічну жінку хоче посилати на драбину.

Жаль мені стало моеї жіночки. Де ж справді таку ніжну та на драбину. Краще вже сам буду гарувати.

Почав я мити вже так, як вона хотіла.

Незабаром мені зробилось від цієї наймилішої праці гаряче, піт на спилку з їдкою водою заливав очі, волосся на голові злиплось і лізло й собі настирливо в очі, в горлі засохло, руки охляли, але я далі мив, тягнув губкою як нажвіжений, глядів на стелю, аж в очах темніло.

Жінка також мені помагала, доливаючи гарячої води і прихвалюючи мене, який то я здібний і якого то вона розумного чоловіка має.

— Бачиш — говорила вона — не святі горшки ліплять, та ж ти так гарно миєш, я й не сподівалась! Треба тільки хотіти, то піде як з милом.

І так впродовж трьох днів, перевиконаних у двох, мучився я з нещасним миттям з милом і без мила, з порошками і без порошків, з прокломами і гірким усміхом.

Кімнати виглядали як заплакана молодиця...

Тепер наступав другий період стахановщини, а це малювання. Маючи великий досвід від малярів, які малювали колись церкву, я цією проблемою уже зовсім не журився.

Спортові Вісті

ПРИВІТ УКРАЇНСЬКИМ СПОРТОВЦЯМ ТОВАРИСТВ СІЧІ У. С. К. ВІД УКРАЇНСЬКИХ СПОРТОВЦІВ В ВЕНЕЗУЕЛІ.

Велика радість запанувала в українських спортових колах Венезуелі, коли прочитали про двоє нових спортових товариств (в „Свободі" ч. 87 з 15. квітня 1949 року), яким засилаємо щирий та сердечний привіт.

Під кінець січня 1949 року група молодих українських спортовців заснувала спортове товариство ім. Чорноморців. Тяжкий був початок при дуже поганій фінансовій ситуації, байдужності старшого громадянства (за винятком одиниць) та серед тяжких умовин праці, але тепер ці труднощі частинно переможені й товариство почало ставати на ноги.

Розвиток товариства почався з копаного м'яча, і недавно створеної відбиванки для мужчин та жінок. Сьогодні тов. Чорноморців є зареєстроване у міністерстві фізичної культури та є членом венезуельської державної Ліґи.

Більшість грачів дружини грало по другорядних українських та поодиноко по німецьких клюбах в Німеччині. Перші зустрічі Чорноморців з третьорядними венезуельськими дружинами, принесли українцям блискучі перемоги 5:0; 1:0; 3:0 2:1; 3:1, одначе у зустрічі з дружиною першої катеґорії "Loyola S. C." програли Чорноморці у відношенню 2:7.

22 травня цього року Чорноморці лічнуть розгривки за мистецтво в другій катеґорії державної Ліґи.

Прохаємо українських спортовців з Америки відгукнутись на адресу нашого спортового товариства: Sport Club Mar Negro, Caracas, Venezuela, Este 10, villa Aura, N. 214.

Зокрема товариша Тимчишина закликає Король Богдан (Caracas, Venezuela, Los Palos Grandes, Av. 1. Calle 6. N. 78).

Король Богдан.

„ЛІТЕРАТУРНО - НАУКОВИЙ ВІСНИК"

Замовляйте в кольпортаж і до передплати „Літературно-Науковий Вісник"; вже вийшла з друку книжка на чужині за січень-лютий 1949 рік.

ЗМІСТ:

А. Гарасевич: Плані Єремії.

М. Гмиря: Тайна.

В. Білик: Два вірші.

Ольга Кміть: З оповідань Ганни Коноплич.

Євген Маланюк: П'ята симфонія.

х х х: Мосендз у листах (Листування з друзями).

Юрій Клен: Переклади з Р. М. Рільке.

Петро Оксаненко: На початку було слово.

В. Щербаківський: Відкриття пам'ятника Котляревському.

П. Тернівський: Невідоме про Котляревського.

М. Мухин: За і проти оборони нашої землі. Остання „„літературна" суперечка Франка з Драгомановим.

В. Щербаківський: З молодих літ.

Оксен А. Мартенко: Основа нації.

Володимир Мацяк: Українська історіографія на нових шляхах.

Богдан Стебельський: Українська мистецька сучасність.

Василь Катрин: Хмельницький чи Барабаш.

Остап Грицай: Два романи Уласа Самчука.

Лука Луців: Улас Самчук „Ост".

О. Мишуга: Пропаґанда атеїзму під маскою інтерпретації християнства.

Ціна поза Німеччино — 1 амер. долар, або рівновартість у місцевій валюті.

Кольпортерам опуст 20%.

Поза Німеччиною замовлення приймають наші заступники і кольпортери у відповідних країнах; в Німеччині — видавництво ЛНВ.

Адреса в-ва ЛНВ:

Verlag "Literaturno-Naukowyj Wisnyk"
München 26, Schliessfach 32,
U. S. Zone, Germany

АВТОРКА „ДОМАХИ" ВИСТУПИТЬ В НЮ ЙОРКУ.

В останній хвилині довідуємося, що сьогодні, в суботу, 21. травня, на виставці драми „Домаха", яку відіграє драматичний гурток филаделфійського відділу „Самопоміч" в Ню Йорку в год. 7:30 ввечорі в залі Вашинґтон Ірвінґ Гайскул при 16-тій вулиці, виступить авторка цеї драми, п-ні Людмила Коваленко-Івченко, яка недавно приїхала до цеї країни з европейської скитальщини. Вона особисто дасть вияснення до свого твору.

—o—

ЗАКЛИК ДО ПРОСВІТЯН КАНАДИ

Винипеґ, Канада. — Український Центральний Просвітянський Комітет, за підписами І. Байдака, голови й Т. Ю. Марцінова, секретаря, вислав до всіх просвітянських організацій Канади і давніх членів матірнього товариства „Просвіта" у Львові та всіх свідомих українців заклик, в якому поставлено ціль: відсвяткувати гідно 80-річний ювилей Матері-Просвіти у всіх просвітянських клітинах Канади; скоординувати освідомлюючу працю; підготовити Освітній Конгрес Канади. Адреса: „Просвіта", п. о. бакс 872, Винипеґ, Ман., Канада.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 7. травня 1949 року помер у 57. році життя

ІВАН ТХОРИК,

член Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147 У. Н. Союзу в Алентавн, Па.

Покійний походив зо села Хотцен, пов. Ліско, Західна Україна. Полишив в смутку жену Павлину і дві подруж. дочки: Марію і Катерину. До Союзу вступив в 1924.

Похорон відбувся 10. травня при участи членів двох відділів Союзу, родини і знайомих з похоронного заведення до української прав. церкви, а відтак на укр. цвинтар. — В. Й. П.!

І. Федорак, секр.

СОВЄТСЬКІ АРЕШТАНТИ

(Продовження зі стор. 2-гої).

Мой муж більшовик,
Н я гайдамачка!

„Революція ти наша,
Об'іконнилася:
Комісари на Великдень
Засмалили порося!

„Совнаркоми, совнаркози,
Главкалоша, здравштани
Чорт на Троцького похожий,
А на чорта — всі пани!

„Не хочу я водку пить
За Троцького-Леніна,
Полюбила казака,
Донського — Каледіна.

„Офіцерик ти мой,
Що ж ти задаєшся?
Махну в зуби попадьош —
Живим не вернешся!

„Троцький грає язиком,
Ленін на „сіфончіке"...
Запрягли нас у ярмо
Хайки та Арончики!"...

Хтось згадав про смолоскипи і почав їх підпалювати. Клоччя, облите карасином та смолою, спалахнуло полум'ям і почало горіти свічками жовтого диму та вогню. З вікон затріщали кулемети. З свистом струї куль понеслись над містом і зацокали по будинках та деревах.

Знизу хтось вигукнув:

— строчи по небесах, а то земля танцювати буде!

Кулі піднялись ще вище над містом і посвистіли до моря. Нічна темрява колихалась над палаючими смолоскипами і підвійною луною відгукалась на стрілянину. Здавалося, що невидимий супротивник, засівший десь на другому боці міста відповідав махновцям такою ж самою стрілянною.

Гульбище махновців наближалось до апогею. Все змішалось вкупі: і трскотіння кулеметів, і отчайдушні вигуки жінок, і п'яні співи, і жахлива лайка, і дика музика, з божевільним тупотінням ніг, і свист, виття, звірячий галас...

(Дальше буде).

ТАРЗАН, ч. 2098. Невидимий спостерігач.

AS THE GUNMAN FELL, RINKER JERKED THE GUN FROM HIS HAND---

---AND SHOT HIM DEAD.

"I COULDN'T LET FRANK KILL YOU, JOE," EXPLAINED RINKER, WITH AN OILY SMILE. "WE'LL BURY HIM AND DIVIDE HIS DIAMONDS."

SMILING GRIMLY, TARZAN LISTENED FROM ABOVE. HE KNEW HIS STRATEGY WAS WORKING.

Коли бандит упав, він вирвав револьвер з його руки...

...і застрілив його на смерть.

„Я не міг дозволити, щоб Френк убив тебе" — пояснював Рінкер з намащеним усміхом. „Ми його похоронимо і поділимо між себе діяманти.

Тарзан сміявся весело і прислухувався з гори. Він пізнав, що його стратегія робила своє.

ПОШУКУВАННЯ

Пошукую: 1. ШАПОВАЛА ВАСИЛЯ, 2. КОРНІЙЧУКА АНДРІЯ. Вони походять з Київщини, Уманського повіту, село Добра. Пошукує:
POPYK IWAN,
Trenley Park Hostel
nr. Stury, Canterbury, Kent,
England.